

Konkordia leuenberska Polish

1. W wyniku dyskusji doktrynalnych Kościoły przyjmujące niniejszą konkordie - mianowicie luteranskie i reformowane Kościoły w Europie wraz z wyrosłymi na ich gruncie Kościołami unijnymi oraz pokrewnymi Kościołami przedreformacyjnymi waldensów i braci czeskich - stwierdzają, że łączą je wspólne rozumienie Ewangelii, jak to zostanie niżej przedstawione. To wspólne rozumienie Ewangelii sprawia, że mogą one ogłosić i urzeczywistnić wspólnotę kościelną. Wdzięczne za zaistniałe między nimi zbliżenie, wyznają zarazem, że wina i cierpienie towarzyszyły, i nadal towarzyszą, zmaganiom o prawdę i jedność w Kościele.

2 Fundamentem Kościoła jest jedynie Jezus Chrystus. To On gromadzi go i posyła, udzielając zbawienia przez zwiastowanie i sakramenty. Dlatego Reformacja uznawała zgodność w kwestii właściwego nauczania Ewangelii i należytego sprawowania sakramentów za konieczny i wystarczający warunek prawdziwej jedności Kościoła. Odwołując się do tych samych kryteriów, zainteresowane Kościoły określają swoje rozumienie wspólnoty kościelnej jak następuje.

I. Droga do wspólnoty

3 Ze względu na istotne różnice występujące w sposobie myślenia teologicznego i w praktyce kościelnej ojcowie Reformacji - mimo wielu wspólnych poglądów - nie mogli, chcąc pozostać w zgodzie z wiarą i sumieniem, uniknąć rozłamów. W niniejszej konkordii zainteresowane Kościoły stwierdzają, że od czasów Reformacji ich wzajemne stosunki zmieniły się.

1. Wspólne stanowisko w początkowym okresie Reformacji

4 Z historycznej perspektywy łatwiej dzisiaj rozpoznać to, co było wspólne w świadectwie Kościołów epoki Reformacji, pomimo dzielących je różnic: punktem wyjścia stało się nowe doświadczenie wyzwolającej i niezawodnej mocy Ewangelii. Reformatorzy broniąc prawdy, którą poznali, razem przeciwstawili się tradycjom kościelnym tamtych czasów. Toteż zgodnie wyznawali, że probieżem życia i nauki Kościoła jest pierwotne i czyste świadectwo o Ewangelii na podstawie Pisma Świętego. Zgodnie składali świadectwo o wolnej i bezwarunkowej łasce Boga ofiarowanej przez życie, śmierć i zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa wszystkim, którzy wierzą tej obietnicy. Zgodnie wyznawali, że o praktyce i strukturze organizacyjnej Kościoła ma wyłącznie decydować jego zadanie przekazywania tego świadectwa światu, i że suwerenne Słowo Boga jest ponad ustanowionym przez ludzi porządkiem organizacyjnym wspólnoty chrześcijańskiej. Głosząc to pozostawali w jedności z całym chrześcijaństwem przyjmując i odnawiając wyznanie wiary w Trójjedynego Boga i w bogoczlówieństwo Jezusa Chrystusa, wyrażone w najstarszych symbolach Kościoła.

2. Zmienione warunki współczesności

5 Cztery stulecia historii sprawiły, że myślenie i życie Kościołów wyrosłych z Reformacji zmieniło się i upodobniło, a to dzięki zmaganiu się teologii z problemami współczesności, dzięki postępowi w badaniach biblijnych, ruchom odnowy kościelnej i ponownemu odkryciu perspektywy ekumenicznej. Wraz z tymi przemianami pojawiły się, oczywiście, nowe różnice, zarysowując się w obrębie poszczególnych wyznań. Wielokrotnie jednak doświadczano też braterskiej solidarności, zwłaszcza w okresach wspólnego cierpienia. Wszystkie te czynniki, głównie zaś pojawienie się ruchów odnowicielskich, sprawiły, że Kościoły uaktualniały swoje biblijne świadectwo oraz wyznania wiary z czasów Reformacji. Podczas tego procesu uczyły się rozróżniać między fundamentalną treścią świadectwa reformacyjnych wyznań wiary a ich, historycznie uwarunkowaną, formą wyrażania myśli. Ponieważ wyznania te zawierają świadectwo o Ewangelii jako o żywym Słowie Boga w Jezusie

Chryście, przeto nie zamykają drogi przed dalszym odpowiedzialnym świadectwem o tym Słowie; otwierają te drogi i wzywają do podążania nią w wolności wiary.

II. Wspólne rozumienie Ewangelii

6 Zainteresowane Kościoły przedstawiają poniżej swoje wspólne rozumienie Ewangelii w takim zakresie, jakiego wymaga ustanowienie wspólnoty kościelnej między nimi.

1. Poselstwo o usprawiedliwieniu jako poselstwo o wolnej łasce Boga

7 Ewangelia to poselstwo o Jezusie Chrystusie, zbawieniu świata, wypełnieniu obietnicy danej ludowi Starego Przymierza.

8 a/ Właściwe rozumienie Ewangelii ojcowie Reformacji wyrazili w nauce o usprawiedliwieniu.

9 b/ Poselstwo to uznaje Jezusa Chrystusa za Tego, w którym Bóg stał się człowiekiem i przez którego związał się z człowiekiem; za Tego, który, ukrzyżowany i zmartwychwstały, wziął na siebie ślad Boga i w ten sposób objawił miłość Boga do grzeszników; oraz za Tego, który przybywa jako Sędzia i Zbawiciel, ażeby prowadzić świat aż do samego końca.

10 c/ Bóg w swoim Słowie, przez Ducha Świętego, wzywa wszystkich ludzi do skruchy i wiary, a grzesznikowi, który uwierzy, zapewnia swoją sprawiedliwość w Jezusie Chrystusie. Ktokolwiek zaufa Ewangelii, jest w oczach Boga usprawiedliwiony ze względu na Jezusa Chrystusa i wolny od oskarżenia Zakonu. Każdego dnia, doświadczając skruchy i przemiany, wraz z całą wspólnotą wielbi Boga i służy innym, zachowując pewność, że Bóg ustanowi pełnie swojego Królestwa. W ten sposób Bóg stwarza nowe życie i wśród tego świata siew ziarno nowej ludzkości.

11 d/ Poselstwo to sprawia, że chrześcijanie, jako ludzie wolni, mogą pełnić odpowiedzialną służbę w świecie i są gotowi ponosić dla niej cierpienia. Wiedza bowiem, że wola Boga, jako nakaz i wspomnienie, ogarnia cały świat. Bronią ziemskiej sprawiedliwości i pokoju między ludźmi i narodami. W tym celu muszą wraz z innymi ludźmi szukać rozsądnych i stosownych rozwiązań oraz mieć swój udział w ich właściwym zastosowaniu. Czynią to w przesvědczeniu, że Bóg utrzyma świat, oraz w poczuciu odpowiedzialności przed Nim.

12 e/ Tak rozumiejąc Ewangelie, trzymamy się symboli starokościelnych oraz potwierdzamy wspólne przesvědczenie wyrażone w reformacyjnych wyznaniach wiary, że rdzeniem Pisma Świętego jest jedyne zbawcze pośrednictwo Jezusa Chrystusa, a poselstwo o usprawiedliwieniu, jako poselstwo o wolnej łasce Boga, stanowi próbież całego zwiastowania Kościoła.

2. Zwiastowanie, Chrzest i Wieczerza Pańska

13 Podstawę świadectwa o Ewangelii stanowi świadectwo apostołów i proroków zawarte w Piśmie Świętym Starego i Nowego Testamentu. Zadaniem Kościoła jest rozpowszechnianie tej Ewangelii za pośrednictwem słowa głoszonego w kazaniu i przez duszpasterstwo indywidualne, a także przez Chrzest i Wieczerze Pańskie. W zwiastowaniu, Chrzcie i Wieczerzy Pańskiej Jezus Chrystus jest obecny przez Ducha Świętego. W ten sposób usprawiedliwienie w Chrystusie staje się udziałem ludzi, w ten sposób Pan gromadzi swój lud. W tym celu posługuje się różnymi urzędami i służbami w Kościele, jak też świadectwem wszystkich członków swojej wspólnoty.

14 a/ Chrzest

Chrztu udziela się woda, w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Przez Chrzest Jezus Chrystus nieodwołalnie przyjmuje do swojej społeczności zbawionych człowieka, ofiarę grzechu i śmierci, tak iż

może on stać się nowym stworzeniem. W mocy Ducha Świętego powołuje go do swojej wspólnoty i do nowego życia w wierze, w codziennej skrzesie i posłuszeństwie.

15 b/ Wieczerza Paska

W Wieczerzy Paskiej zmartwychwstały Jezus Chrystus przez Słowo obietnicy wraz z chlebem i winem udziela samego siebie w ciele i krwi, ofiarowanych za wszystkich. Odpuszcza nam przez to grzechy i umożliwia nowe życie z wiary. Pozwala nam doświadczyć na nowo, że jesteśmy członkami Jego ciała. Umacnia nas w służbie wszystkim ludziom.

16 Świątując Wieczerze Paska zwiastujemy śmierć Chrystusa, przez którą Bóg pojednał z sobą świat. Głosimy obecność zmartwychwstałego Pana wśród nas i radując się z Jego przybycia oczekujemy Jego przyszłego przyjścia w chwale.

III. Uzgodnienia w sprawie potępień doktrynalnych z czasów Reformacji

17 Różnice, które od czasów Reformacji uniemożliwiały wspólnotę kościelną między Kościołami luteranskimi i reformowanymi oraz doprowadziły do wzajemnych potępień, dotyczyły nauki o Wieczerzy Paskiej, chrystologii i nauki o predestynacji. Z całą powagą odnosimy się do postanowień ojców Reformacji, niemniej w przedmiocie samych potępień możemy dzisiaj zgodnie oświadczyć co następuje:

1. Wieczerza Paska

18 W Wieczerzy Paskiej zmartwychwstały Jezus Chrystus przez Słowo obietnicy wraz z chlebem i winem udziela samego siebie w ciele i krwi, ofiarowanych za wszystkich. W ten sposób ofiarowuje siebie całkowicie tym wszystkim, którzy przyjmują chleb i wino. Wierząc przyjmuje się Wieczerze Paska na zbawienie, nie wierząc - na sąd.

19 Społeczności z Jezusem Chrystusem w Jego ciele i krwi nie możemy oddzielić od samego aktu spożywania i picia. Oderwane od tego aktu dociekanie, w jaki sposób Chrystus jest obecny w Wieczerzy Paskiej, grozi niebezpieczeństwem zaciemnienia sensu Wieczerzy.

20 Gdzie taka zgoda między Kościołami istnieje, tam potępień wypowiedzianych w wyznaniach wiary z czasów Reformacji nie mają zastosowania w doktrynalnym stanowisku tych Kościołów.

2. Chrystologia

21 W prawdziwym człowieku, Jezusie Chrystusie, odwieczny Syn, a więc sam Bóg, ofiarował samego siebie, aby zbawić zgubioną ludzkość. Za sprawą Ducha Świętego, a więc samego Boga, ukrzyżowany i zmartwychwstały Jezus staje się dla nas obecny w Słowie obietnicy i sakramentach.

22 Wierząc w to samoofiarowanie się Boga w swoim Synu, musimy - ze względu na dawny, uwarunkowany historycznie, sposób myślenia - na nowo i w sposób zadowalający wyrazić szczególnie punkt widzenia tradycji reformowanej w kwestii zachowania nauki o boskiej i ludzkiej naturze Jezusa w postaci nienaruszonej, a w przypadku tradycji luterńskiej - w kwestii zachowania nauki o jedności Jezusa jako osoby.

23 W tych okolicznościach nie możemy dzisiaj potwierdzić dawnych potępień.

3. Predestynacja

24 W Ewangelii mamy obietnice bezwarunkowego przyjęcia grzesznika przez Boga. Kto pokłada ufność w Ewangelii, ten może być pewny zbawienia i wielbić Boga za wybranie. O wybraniu możemy więc mówić tylko w łączności z powołaniem do zbawienia w Chrystusie.

25 Doświadczenie wiary uczy, że nie wszyscy przyjmują poselstwo o zbawieniu, ale też uznaje, że Boże postępowanie z ludźmi okryte jest tajemnicą. Jednocześnie świadczy o tym, jak ważne są ludzkie decyzje i jak realny jest Boży zamiśl powszechnego zbawienia. Świadectwo Pisma Świętego o Chrystusie nie daje podstaw do mniemania, że Bóg swym odwiecznym wyrokiem ostatecznie potępił określone jednostki lub narody.

26 Gdzie taka zgoda między Kościołami istnieje, tam potępienia wypowiedziane w wyznaniach wiary z czasów Reformacji nie mają zastosowania w doktrynalnym stanowisku tych Kościołów.

4. Wnioski

27 Gdzie te stwierdzenia zostają zaakceptowane, tam potępienia wypowiedziane w wyznaniach wiary z czasów Reformacji w odniesieniu do Wieczerzy Pańskiej, chrystologii i predestynacji nie mają zastosowania w aktualnej doktrynie. Nie oznacza to, że potępienia wypowiedziane przez ojców Reformacji były bezzasadne, jednakże nie stanowią już przeszkody w ustanowieniu wspólnoty kościelnej.

28 Między naszymi Kościołami występują znaczne różnice w formach nabożeństwa, typach pobożności i w ustroju kościelnym, często odczuwane w zborach bardziej niż tradycyjne różnice doktrynalne. Mimo to, pozostając wierni Nowemu Testamentowi i reformacyjnym kryteriom wspólnoty kościelnej, nie jesteśmy w stanie dostrzec w tych różnicach czynnika, który uzasadniałby podział kościelny.

IV. Deklaracja i urzeczywistnienie wspólnoty kościelnej

29 Wspólnota kościelna, tak jak ją definiujemy w tej konkordii, oznacza, że Kościoły o różnych tradycjach wyznaniowych, na podstawie zgody, jaką osiągnęły w rozumieniu Ewangelii, przyzwalały sobie wzajemnie na współuczestnictwo w Słowie i Sakramencie oraz starają się o możliwie pełne współdziałanie w składaniu świadectwa i w służbie światu.

1. Deklaracja wspólnoty kościelnej

30 Trwając w wierności wobec obowiązujących wyznań wiary lub w poszanowaniu własnych tradycji, przystępujące do tej konkordii Kościoły oświadczają, że:

31 a/ łączy je wspólne rozumienie Ewangelii, jak to zostało wyrażone w części II i III;

32 b/ zgodnie z tym, co powiedziano w części III, potępienia doktrynalne zawarte w pismach wyznaniowych nie znajdują zastosowania we współczesnym stanowisku doktrynalnym Kościołów uznających te konkordie;

33 c/ służą sobie wzajemnie wspólnota Stołu Pańskiego i kazalnicy, a to obejmuje także wzajemne uznawanie ordynacji oraz współsługiwanie duchownych.

34 Tymi słowami zostaje ogłoszona wspólnota kościelna, a uniemożliwiająca ją od XVI stulecia podziały - zniesione. Zainteresowane Kościoły są przekonane, że wspólnie stanowią cząstkę jednego Kościoła Jezusa Chrystusa, i że Pan kieruje je i zobowiązuje do wspólnej służby.

2. Urzeczywistnienie wspólnoty kościelnej

35 Wspólnota kościelna urzeczywistnia się w życiu Kościołów i zborów. Wierząc w jednoczącą moc Ducha Świętego składają one razem świadectwo i sprawują służbę, starając się pogłębiać i wzmacniać odnalezioną wspólnotę.

36 a/ Świadectwo i służba

Zwiastowanie zyskuje w świecie na wiarygodności, gdy Kościoły zgodnie świadczą o Ewangelii. Ewangelia sprawia, że mogą one razem pełnić wspólną służbę, która będąc służbą miłości kieruje się ku człowiekowi i dąży do usunięcia przyczyn jego niedoli. Zaangażowanie po stronie sprawiedliwości i pokoju w świecie wymaga, aby Kościoły w coraz większym stopniu przyjmowały na siebie współodpowiedzialność.

37 b/ Kontynuacja pracy teologicznej

Konkordia nie narusza obowiązującego charakteru wyznania wiary zainteresowanych Kościołów. Sama nie aspiruje do miana nowego wyznania wiary. Zawiera uzgodnienia osiągnięte w zasadniczych kwestiach, uzgodnienia, które umożliwiają wspólnotę Kościołom różnych wyznań. Zgodnie z tym porozumieniem, zainteresowane Kościoły pragną dążyć do ustanowienia wspólnoty świadectwa i służby oraz zobowiązują się do kontynuowania dyskusji doktrynalnych.

38 Wspólne rozumienie Ewangelii, na którym opiera się wspólnota kościelna, należy dalej pogłębiać, sprawdzać w świetle świadectwa Pisma Świętego i nieustannie aktualizować.

39 Zadaniem Kościołów jest kontynuowanie studiów nad różnicami doktrynalnymi występującymi w obrębie samych Kościołów i między nimi, lecz pozbawionymi charakteru dzielącego. Należą do nich: zagadnienia hermeneutyczne dotyczące rozumienia Pisma Świętego, wyznania wiary i Kościoła; relacja między Prawem a Ewangelia; praktyka chrzcielna; posługiwanie (urząd) duchownego i ordynacja; doktryna o "dwóch państwach" a doktryna o panowaniu Chrystusa; Kościół i społeczeństwo.

Jednocześnie trzeba wziąć pod uwagę problemy, jakie wyłoniły się w ostatnich czasach rzutując na świadectwo i służbę, ustrój i praktykę Kościoła.

40 Odwołując się do wspólnego dziedzictwa, Kościoły wyrosłe z Reformacji muszą określić swój stosunek do ujawniających się współcześnie tendencji polaryzacyjnych w teologii. Do pewnego stopnia sięgają one głębiej niż różnice doktrynalne, jakie legły niegdyś u podstaw kontrowersji luteransko-reformowanych.

41 Wspólna praca teologiczna ma na celu poswiadczyć prawdę Ewangelii i odróżnić ją od wszelkich zafalszowań.

42 c/ Skutki organizacyjne

Deklaracja wspólnoty kościelnej nie przesadza o regulacjach prawno-kościelnych dotyczących szczegółowych rozwiązań w zakresie stosunków między Kościołami lub wewnątrz Kościołów. Podejmując jednak takie regulacje, Kościoły wezmą pod uwagę te konkordie.

43 Ogólnie obowiązuje zasada, że ogłoszenie wspólnoty kazalnicy i Stolu Paskiego oraz wzajemne uznanie ordynacji (duchownych) nie narusza obowiązujących w Kościołach przepisów dotyczących

wprowadzania w urząd duchownego, sprawowania posługi duszpasterskiej lub organizacji życia parafialnego.

44 Sprawa unii organicznej między poszczególnymi Kościołami może być rozstrzygnięta wyłącznie lokalnie, tam, gdzie te Kościoły żyją. Rozpatrując tę sprawę trzeba wziąć pod uwagę następujące kwestie:

45 Unia, która naruszałaby żywą różnorodność wiary, form nabożeństwa, ustroju kościelnego oraz działalności diakonijnej i społecznej, byłaby sprzeczna z istotą wspólnoty kościelnej zapoczątkowanej tą deklaracją. Z drugiej strony, w pewnych okolicznościach, ze względu na bliski związek między świadectwem

Kościola a jego ustrojem, dobro Kościoła może wymagać formalnego zjednoczenia na drodze prawnej. Jeśli za tą deklaracją wspólnoty kościelnej pójdą działania organizacyjne, trzeba uważać, aby nie dokonywały się one kosztem ograniczania swobody decyzji Kościołów mniejszych.

46 d/ Aspekty ekumeniczne

Ustanawiając i urzeczywistniając między sobą wspólnotę kościelną, zainteresowane Kościoły czynią to w poczuciu swojej odpowiedzialności za krzewienie ekumenicznej wspólnoty wszystkich Kościołów chrześcijańskich.

47 Ustanowienie takiej wspólnoty Kościołów na obszarze Europy uznają za wkład w urzeczywistnienie tego celu. Spodziewają się, że przezwyciężenie dotychczasowych podziałów między nimi wywrze wpływ na inne pokrewne wyznaniowo Kościoły zarówno w Europie, jak i na innych kontynentach. Są gotowe rozważyć wraz z nimi możliwość zawarcia szerszej wspólnoty kościelnej.

48 Oczekiwanie to odnosi się również do stosunków między Światową Federacją Luteranską a Światowym Aliansem Kościołów Reformowanych.

49 Zainteresowane Kościoły wyrażają również nadzieję, że zawarta między nimi wspólnota kościelna zainspiruje nowe spotkania i współpracę z Kościołami innych wyznań. Oznajmniają, że są gotowe uwzględnić w swoich dyskusjach doktrynalnych ten szerszy kontekst.

Przekład na podstawie wersji angielskiej i niemieckiej:

Karol Karski